

1

RÜYAMDAKİ SES

Sesi rüyamda duydum ilkin. Rüyaı tam olarak anımsayamıyordum ama bir raf ve üzerinde düşecekmiş gibi sallanan bir şey olduğunu biliyordum. O şey devrildiğinde büyük bir gürültüyle yerde parçalanmıştı.

Gözlerim kırpışarak açıldı. Yatağımda güvendeydim. Ablam da odanın öteki ucunda, kendi yatağında güvendeydi. Köşede bir gece lambası rahatlatıcı biçimde ışıldıyordu. Her şey yolundaydı. Rüya görmüştüm yalnızca. Gözlerimi kapatıp yeniden uykunun huzuruna dalmaya çalıştım.

Ama sonra bir kırılma sesi, tok bir gümbürtü ve tam olarak çıkaramadığım, iki kişi tarafından yüksek perdeden söylenen sözcükler duyuldu. Sesler alt kattan geliyordu. Seslerden biri keskin ve acı, öfkeliyken bile duygusuzdu. Bu annemdi. Diğeriye daha yüksek, daha toktu: Bu da babamdı. Daha yüksek olan ses havayı hançer gibi yarıyordu. Alçak olan ses ise onu yanıtlıyordu. Gözlerim yeniden açıldı.

Halbuki gece umut verici şekilde başlamıştı. Evimizde yemekli bir davet veriyorduk. Annemle babam altmışlı yılların ortalarındaki çoğu Amerikalı çift gibiydi. Babam Jack cüsseli ve yapılı bir adamdı. Gündüz vakti spor gömlekle bej pantolon giyer, akşamları ise daha temiz –muhtemelen ekose desenli– bir gömlek, fitilli kadife pantolonla biraz daha resmi bir görünüme bürünürdü. Annem Puck –gerçek ismi Byra Louise’di fakat kimse bu ismini kullanmazdı– incecikti, kusursuz bir giyim tarzı vardı; eteklerle de pantolonlarla da giyilen bluzlar tercih ederdi. Annem o zamanlar çoğu annenin yaptığı yapıp evi çekip çevirirdi. Temizlik yapar, çocuklarla ilgilenir, ortalığa çekidüzen verir, mobilyaların fazla yıpranmamış olmasına ve etraftaki çiçeklerle bitkilerin de taze olmasına özen gösterirdi.

Her şeyden önemlisi, yemekleri annem yapardı ve ebeveynim yemekli bir davet verdiğiğinde kontrolü ele alırdı. Yüzünde kararlı bir ifadeyle uygun adım mutfağa gider, tüm öğleden sonrayı evi biberiye, sarmısak ve kekik kokularıyla doldurarak geçirirdi. Yemek yaparken yüzü gülerdi: Önünde bir görev olduğunda, özellikle de başkalarına keyif vereceğini bildiği bir görev, ondan mutlusu olmazdı. Saçını yapmak için zaman ayırmasına gerek yoktu çünkü haftada bir kuaföre gider, saçlarını neredeyse arı kovanına benzeyen göz alıcı bir topuz yaptırırdı. Asla topuklu giymez, yalnızca düz ayakkabı giyerdi. Ailemdeki kadınlar, ayakkabıların yardımı olmadan da yeterince uzundu.

Saat yedide kapı zili çalmıştı. Kapı açılınca başka çiftler, kasabada meslek erbapları göründü: Aralarında doktorlar, avukatlar hatta belki akademisyenler de vardı. Bu kişiler genellikle ebeveynimden yaşça biraz büyük, dünyanın başka köşelerinde bir miktar para kazanmış, kendilerini entelektüel gören kimselerdi. Bizim eve sohbet için gelmişlerdi. Hikâyeler anlatılmıştı. Şakalar yapılmıştı. Şişelerce şarap ve belki birkaç şişe de viski açılmıştı. Ablalarım konuklarla havadan sudan sohbet etmişti.

Evin en küçük kızı olarak havadan sudan konuşmak için fazla küçüktüm, o yüzden ben de yiyecek konusunda yardım etmiştim. Annemle birlikte turtalar pişirmiş, çifte fırınlanmış patates yapmıştık. İçecek hazırlamakta bile yardım etmiştim. Altı yaşımdayken basit kokteyller konusunda yetiştirilmiştim, şarap şişesini de bir damla bile dökmeyecek şekilde döndürmeyi bilirdim. Saat on civarı yatmaya giderken yarım düzine kişi bana el sallamıştı. Herkes, “İyi geceler” demişti. Hem coşkulu hem de bitkindim ki zaten genellikle başımı yastığa koyduğum gibi uyurdum.

Ben uykudayken dünya değişmişti. Ebeveynim başkalarına karşı sevimli ve mutlu görünebilirdi. Ortada bir parti olduğu sürece partinin neşesi onlardı. Ancak parti bittiği gibi ortamın tadı kaçmıştı. Annemle babam farklı köşelerde yerlerini almışlardı. Annem kanepeye tünemişti. Babam ise berjere yığılmıştı. İşte sıkıntı o anda başlamıştı. İlk yorum belki de masumaneydi. Belki annem, babamın diğer erkeklerden birinin konuşmasına müsaade etmediğini

gözlemlemiş ya da babam kadınlardan birinin yemeğe nasıl baktığıyla ilgili espri yapmıştı. Ama o ilk yorum ikincisini, ardından da üçüncüsünü tetiklemişti. Yemekle ilgili yorumlardan başka her şeyle ilgili yorumlar yeşermişti: Ev, aile, evlilik. Alkol, ebeveynimin hedef noktasına ulaşmasını hızlandırmıştı. Annem hırlamıştı. Babam bağırılmıştı. Hakaretler, kimi zaman da şişeler havada uçmuştu. Duvara çarpan o şişelerden biri de beni uyandırmıştı.

Münakaşalarla şişeler her akşam olan şeyler değildi ama konukların geldiği ve kaçınılmaz olarak gidip annemle babamı kendi hallerine bıraktıkları gecelerde olurdu. Bu kavgalar evimizi baştan yaratır, ortalığı mayın tarlasına çevirirdi. Karanlıkta gözlerim açık, uyanık vaziyette yatağımda yatar, gidebileceğim güvenli yerleri hayal ederdim. Zihnimde birinci katta gezinirdim: Sarı mutfak dolapları ile onları çevreleyen yeşile çalan mavi duvarlar, kitaplığın yanına asılı Batı temalı tablolarıyla ahşap panelli oturma odası, annemin oturduğu kahverengi, geriye yatan, deri koltuk, babamın koyu yeşil berjeri ve kalın, tüylü turuncu halının bulunduğu misafir odası. Burası sıradan bir banliyö eviydi ama aklımın içinde gezdiğimde her köşesi tehlikeli görünürdü.

Kavgalar, kimi zaman gecenin ilerleyen saatlerine kadar sürerdi. Mümkün olduğunca uzun süre dinler, asla belirgin sözcükler duyamaz, yalnız kalın ve tiz, bazen de birbirine giren sesler işitirdim. Bu türden tartışmaların pek çok kurbanı olur. Elbette ki katılımcılar birincil kurbanlardır. Söylememiş olmayı diledikleri şeyler söyler, işitmemiş olmayı diledikleri şeyler işitirler. Ancak tartışmaya kulak misafiri olacak mesafedekiler de kurbandır. Bağırışma sesine uyandığım andan yeniden uykuya daldığım âna kadar ebeveynimin neden anlaşılamadığını, neden içkilerinin ölçüsünü bilemeyip öfkeli sözlerine hâkim olamadığını ve ailemde bulunan bu bozukluğun bende de mevcut olup olmadığını merak ettim.

Hüzünlenmiş ve korkmuş vaziyette yatağımda kalarak, karanlığın ardında beyaz duvarlar bulunduğu bilinciyle odanın etrafına bakındım. Burası ufak bir krallık, ben de hükümdarıydım ve bu krallığın kontrolünün her yönden bende olduğu anlamına geliyordu. O zamanlar bile aklım fikrim kontrol etmekteydi. Sabah kalktı-

ğımda, çarşafımı gözden kaçan tek bir kırışıklık kalmayınca kadar mükemmel şekilde düzeltirdim. Geceleri yatmadan önce, oyuncaklarımı dikkatle raflara dizerdim. Başka ne yapacağımı bilemezdim. Aşağıda annemle babamın kavga ettiğini, seslerin öfkeyle yükseldiğini, gümbürtü ve kırılma seslerini işittiğimde yorganı daha da içine gömülür, kendim için yarattığım mükemmel küçük dünyayla sarmalanırdım. Karmaşaya karşı silah olarak düzeni kullanırdım. Daha sonraları öz kontrole karşı bu takıntım yemek, erkekler, iş ve kendi duygusal dürüstlüğüm de dahil olmak üzere hayatımın her alanını etkilese de o zamanlar beni kurtarmıştı. En yakın çevremi bu kadar dikkatle kontrol etmemin sebebi başka ne yapacağımı bilemememdi. Ebeveynimin öfkesini sonlandırmanın, şişelerin havada geri uçup tekrar ellerine dönmesini sağlamanın, hatta daha da geriye giderek şişeleri yeniden şarapla doldurup raflara yerleştirmenin bir yolu olmadığını biliyordum. Zamanı geri çeviremezsiniz, yatakta yatıp bunu neden yapamadığınızı merak etseniz bile. Ancak bu kitap zamanda nasıl geri gidilebileceğinin öyküsünü anlatıyor. En başa döneceğim. Şimdi yaşadığım Monte Nido'dan çıkıp doğduğum Mill Valley'ye seyahat edeceğim. Bu, Kaliforniya kıyılarına doğru bir günlük yolculuk, yalnızca altı yüz elli kilometre demek ama bir yandan da bir milyon kilometre gibi.

2 EVDEKİ BEBEK

Pek çok büyük yazar aile hakkında yazmıştır. Aile, edebiyatın başlıca konularından biridir çünkü hayatın başlıca konularındandır. En ünlü alıntı, elbette ki Tolstoy’dandır: “*Bütün mutlu aileler birbirine benzer. Her mutsuz aileninse kendine özgü bir mutsuzluğu vardır.*” Bu söz o kadar sık kullanıldı ki artık bir klişe oldu. Ben rahatlıkla mutsuz olarak sınıflandırılabilen bir aileye üye olsam da –ki yeri geldiğinde benim de ailemi böyle sınıflandırdığım olmuştur– bu alıntıyı kullanmayacağım.

Sanırım başlangıç olarak kullanacağım alıntı, tümüyle farklı sebeplerden dolayı klişe olma riski taşıyor: “*Dünya herkesi ezip geçer ve ardından çoğu kimse ezilen yerlerinden güçlenir.*” Bu alıntı benim dedem, Amerikalı yazar Ernest Hemingway’e ait. 1929 yılında basılan, ilk çok satan kitabı *Silahlara Veda*’dan bir alıntı. Kitap savaşla ve savaşın nasıl hem içinde hem de yakınında olanları etkilediği, aslında bu ikisi arasında başta düşünüldüğü kadar büyük bir fark olmadığıyla ilgili. Söz, biraz daha iç karartıcı şekilde devam ediyor: “*Ancak ezilmeyenleri öldürür. Çok iyi, çok nazik, çok cesur olanları ayırt etmeksizin öldürür. Bunların hiçbirisi değilseniz bile sizi öldüreceğinden emin olabilirsiniz, yalnız özel bir acelesi olmayacaktır.*”¹

Açıkça aile hakkında yazmamış olsa da bu pasaj benim aklıma hep aileyi getirir. Özellikle de *kendi* ailemi, ki bu, dedemin, babaannemle birlikte *Silahlara Veda* yayımlanmadan birkaç sene önce babama sahip olarak oluşumuna yardım ettiği bir aileydi. Ailem – babam, annem, iki kız kardeşim ve ben– hüsnütahir ve yuvarlak konuşma dönemi olan günümüzde “bozuk” diye adlandırılacak türden bir aile. Dedemin tercih ettiği açıksözlü anlatımla ailem, insani zaaf ve kusurlarının sürekli göz önünde olduğu, üzüntü ve hayal

1) Hemingway, Ernest. *Silahlara Veda*. Çev. Belkıs Dişbudak, Ankara, Bilgi Yayınevi, 2019. [ç.e.n.]

kırıklığıyla parçalanmış bir aile. Ailemde duygusal sorunlar vardı. Akli sorunlar vardı. Bağımlılıklar vardı. İntiharlar vardı. İnsanların içinde ve insanların arasında sorunlar vardı. Birlikteyken kendimizi yalnız hissederdik.

Aslında hiç parçalanmasa da kırılmalarla dolu bir aileydi. Ebeveynim yıllar yılı birlikte kaldı. Ancak bu aynı zamanda kırılmaların da sürüp gittiği anlamına geliyordu; bu durum ailenin kuruluşunun ve işleyişinin merkezi bir parçası haline geldi. Ablalarımın ben o ortamın içinde büyüyüp bununla tanımlandık, onu aşmanın yollarını bulmaya çalıştık ve tüm çabalarımıza rağmen sonuçta biz de buna katkıda bulunduk. Ancak yine de ailemin içinde büyürken, aksak olup olmamasıyla ilgili fazla düşünmemiştim. Bu dışarıdan birinin düşüncesidir. Bir durumun içindeyken, günbegün onu yaşıyorken, bunu yalnızca belirli zorluklarıyla zaferleri olan, yakından ve daimi olarak birbirine bağlı bir grup insanla yaşadığın yaşam olarak görürsün.

Hayatım boyunca insanlar Hemingway lanetinden bahsettiler. Ailemdeki çoğu zorlu şeye parmak bastılar: Alkolizm, akıl hastalığı, intihar; ki bunların hepsi ben doğmadan önce Hemingwaylerin başına gelmişti ve tüm yetişkinlik hayatım boyunca da Hemingwaylerin başına gelmeye devam edecekti. Kafam karışmıştı. Bu fikre gülmeyi, bize lanetli diyen insanları hor görerek, neden bahsettiklerini bilmediklerini söylemeyi öğrendim. Ancak dürüst olmak gerekirse, *ben* neden bahsettiklerini bilmiyordum. O ifadeden hoşlanmıyordum. Kontrol yoksunluğunu ima eden çirkin bir sözdü. İşin içinde bir boyut daha vardı çünkü bu sözcük aynı zamanda annemin âdet görmek² anlamında kullandığı bir sözcüktü. Benim aklımda bu anlamlar birbirine girip pis bir şey –fiziksel bir kirlilik, ahlaki bir yozlaşma, acı çekenlerin kendilerinin suçlanması– hissiyatı oluşturuyordu. Aynı zamanda, insanlar Hemingway lanetinden bahsettiğinde daha yakından dinledim. Üzerimde bir etkisi var mı diye anlamaya çalıştım.

2) Yahudi ve Hıristiyan inançlarında, Havva'nın yasak meyveyi yemesi üzerine Tanrı tarafından lanetlenerek her ay kanamaya mahkûm edildiği yönünde bir inanıştan ötürü âdet görmek, lanet olarak adlandırılabilir. [ç.e.n]

Yaş aldıkça, gençliğimdeki olaylar daha da uzak geldikçe, yalnız bugün geçmişten bir anlam çıkarmak değil o zamanlar bunlardan ne anlam çıkardığımı irdelemek için günler, aylar, yıllar öncesini düşünmeye başladım. O zamanlar yaptıklarımın çoğu, içgüdüyle tahlilin, sevgiyle korkunun, hem iyi hem kötü şansın karışımından oluşuyordu. Çok azını daha geniş bir içgörü hissiyle yapmıştım. Ne yazık ki hayat öyle bir tasarlanmıştır ki bir şeyleri daha anlamadan yaparsınız. (Buradaki kilit alıntı Tolstoy ya da dedem yerine Kierkegaard'dan: "*Hayat yalnızca geriye doğru anlaşılabilir; ancak ileri doğru yaşanmalıdır.*") Çocukken, yaptığım şeyleri yaparken, temizlikle kontrolü takıntı haline getirmişken, sürekli olarak ailemin geri kalanının söz dinlemeziğiyle savaş halindeyken bunların sebeplerinin farkında mıydım? Hemen hemen hiç.

Bir de insanların davranışları konusu var. Hayatımdaki diğer herkesin –hatta ailemdeki diğer herkesin– birincil amacı beni etkilemek olacak biçimde davrandığını düşünmek narsisizmle ilgili bir şey. Çoğu zaman yalnızca ellerinden geldiği şekilde –kusurlu, tedbirsizce, körlükle görmenin bir karışımıyla ilerleyerek– kendileri oluyorlardı. Bunu ve onları hatırlayınca, onları hikâyemin bir parçası yapmanın cazibesine karşı koymalı, aynı zamanda da bunun yapabileceğim tek şey olduğunu kabul etmeliyim.

Bu konuda da dedemden ilham aldım. En sevdiğim kitap, dedemin 1920'lerin Paris'i hatıratı olan *Paris Bir Şenliktir* kitabıdır. Bu, benim için anlamlı bir kitap çünkü on bir yaşımdayken babamla Paris'e gitmiştik ve babam bana, kitaptan kesitleri canlandırarak şekilde bir şehir turu yaptırmıştı. Ancak bu kitap aynı zamanda kimi cazibelere kapılmadan hayatın nasıl edebiyata dönüştürülebileceğiyle ilgili de bir ders. *Paris Bir Şenliktir*, aslen dramatik bir öykü değil ancak buna rağmen sevgiyle üzüntünün, yaratıcı zaferle kişisel hafızanın derin hislerini inceliyor.

Bu kitap, pek çok anlamda –muhtemelen her anlamda– farklı olsa da özünde aynı hislere sahip. Ancak bu kitap iki anlamda önemli: Geçmişin çalkantılı sularını bugünün sakin sularından ayırıyor ve kendi tarihime bakış açımında bir dönüm noktasını temsil ediyor. Yıllarca, gündelik işlerimi halledebilmek için aile tarihimin

en acılı, zorlayıcı yönlerini bir kenara ittim ya da çok derinlere gömdüm. Artık bir şeyleri kenara itmiyorum. Bunun yerine hayata doğrudan bakmaya, hem hüznüleri hem de neşeleriyle ilgili daha gerçekçi olmaya karar verdim. Bu kitap yalnızca bana bir ses vermekle kalmıyor; bu kitap benim *sesim*.

En önemlisi de, kitabım yalnızca benim için değil. Bu kitap, yakın ailemden çoğu kişi ölmüş, zaman ya da kendi zaafları yüzünden aramızdan ayrılmış olsa da aynı zamanda ailemin geri kalanı için. Bunun da ötesinde, kitabım hayatı boyunca benzer bir ailenin –yani hem zaferler hem de trajedilerle zengin bir ailenin– parçası olmuş herkes için. Umuyorum ki bu kitap başka insanları da kendi ailelerini ve zorlayıcı hatıralarını incelemek konusunda cesaretlendirir. Hikâyenizi anlatın. İlk günlerinizden itibaren yanınızda olanlara bakarak kendinize bakın. Aile, kırık olsa da bizi doğru biçimde yansıtan bir aynadır. Sonunda o aynaya bakmaya gönüllüyüm. Ailem beni yarattı ve ben de şimdi hafızamdan onları yeniden yaratabilirim. Başıma hayat geldi –hayat bütün çevremde meydana geldi– ve ben de yavaşça kendimi meydana getirmeyi öğrendim.

* * *

İlk anım hatırlamam mümkün olmayan bir şey; ablam Margot'nun beni kafa üstü düşürmesi. Yaklaşık iki buçuk ay erken doğmuşum; annem hamilelik boyunca, o zamanlar çoğu kadının yaptığı gibi içkiyle sigara içmiş, bu yüzden aile arasında, havaya ihtiyaç duyduğum için doğduğumla ilgili bir espri yapılırdı. On hafta erken doğmuş olmam, minnacık, yaklaşık bir kilo üç yüz gram olduğum anlamına geliyordu, hastanede fazladan bir ay kalmak zorunda kalmışım. Sonunda eve geldiğimde 1961 Noel'inden hemen öncesiymiş.

San Francisco'nun hemen kuzeyindeki Mill Valley'de, sıradan bir banliyö mahallesinde, başka çiftlik evleriyle çevrili bir çiftlik evinde yaşıyormuşuz. Evin tam ortasından geçen, uzun, gri bir koridor varmış, annem bir ucunda dururken diğer herkes de diğer uçta toplanmış. Beni kaldırıp onlara göstermiş. Bu, benim tanıtılmam, gelişimmiş: Mariel Hadley Hemingway, aileye hoş geldin.

Koridorun öteki ucunda kimi görmüşüm? Uzun boylu, güçlü bir adam ile iki kız görmüşüm. Herkesin Muffet dediği, on bir yaşındaki açık kızıla çalan sarı saçlı Joan'un o zamandan bir asaleti varmış. Kusursuz, neredeyse şiirsel konuşmuş. Dans edercesine hareket edermiş. Margot, yedi yaşındaymış, o da güzelmiş, saçları Muffet'tan daha koyuymuş, çıkık ön dişleriyle, afacan ve talepkâr bir kişiliği varmış; hep sabrı zorlar, sinir eder, mızımlık yaparmış. O ilk Noel tatili döneminde ebeveynim beni odada onunla yalnız bırakmış ve keyifle geçen on sessiz dakikadan sonra kulakları tırmalayan bir çığlık duyulmuş. İçeri koştuklarında beni yerde bulmuşlar. Margot beni kafa üstü yere düşürmüştü. Akşam yemeği yemeden yatağa gönderilmiş, kibarlıkla sorsa bile televizyon izlemesine de izin verilmemiş. O zamanlar ne suç ne de ceza hakkında fazla düşündüğümü sanmıyorum. Yerin hızla bana doğru geldiğini gördüğümde hissettiğim dehşet dışında fazla bir şey düşündüğüm şüpheliyim. Ancak şimdi, yarım yüzyıl sonra, çocukluğun öteki ucunda, kendi yetişkin kızlarım olmuşken, mantıklı geliyor. Margot ailenin bebeğiydi ve ben, dünyasının tam ortasına düşen bir küsur kiloluk bir el bombası gibi gelip her şeyi ondan almıştım.

Anılar ileri sarıyor. Rahatlatıcı süreler boyu devam eden bir boşluk ve sonra da ikinci yaş günüm oldu. Bütün gün boyunca o günün tacını gururla taşımıştım. Oyuncak bebek gibi görünmemi sağlayan, kabarık kollu bir elbise giymiş, o hisse bayılmıştım. Oyuncak bebeklere ilgi gösterilir, en yüksek mevkiye ve özel muameleye tabi tutulurlardı.

“Pasta yapacağım” dedi annem ve mutfaka girerek gözden kayboldu. Pastanın ne olduğundan tam olarak emin değildim ancak bu kelimeyi o kadar çok işitmiştim ki sihirli özellikler kazanmıştı. Yerden bakınca kötü bir görüş açım olsa da elindeki unu ve yüzündeki odaklanmış ifadeyi görebiliyordum. Mutfaktaki sıcaklığın, şekerin ve kek hamurunun kokusunu alabiliyordum. Pasta her neydiyse kesinlikle hayatımı değiştireceğine emindim.

Sonra bir anda, annem kâselerden ve kek kalıbından uzaklaştı. Ellerini lavaboda alelacele yıkadı. Artık mutfakta yerde değildim, o tatlı sıcak kokuyu alamıyordum. Ebeveynimle oturma odasında-

dım, minnacık siyah beyaz televizyonumuzu izliyorduk; önce bir dakika, sonra on dakika, ardından bir saat ve sonra da sonsuza dek.

Kimse konuşmadığı halde annem, “Sessiz olun” dedi. Ekranda-ki, uzun bir arabada taşınan bir adam önce el salladı, sonra geriye doğru sendeledi. Şapkalı bir kadın yanına gitti. Sahne tekrar tekrar oynayıp durdu. Sonra bilmediğim kelimeler seçmeye başladım: Başkan, suikast, trajedi. Annemle babam cumhuriyetçi olmalarına rağmen yıkılmışlardı. Telefon çalmaya başladı, ebeveynim kısık sesle komşularla, arkadaşlarla konuştu. Ergenlik çağındaki ablalarım odaya geldiklerinde donup kaldılar. Onlar durumun ciddiyetini anlıyorlardı. Pasta nihayet ortaya çıktığında artık günün şen bir tarafı kalmamıştı. O günden beri de yaş günlerimle tuhaf bir ilişkim olmuştur. Hem önemli gelir –var olmaya başladığım tek günün yıl dönümü– hem de tarih tarafından önemsizleştirilmiştir. Bu nedenle daha büyük bir ders çıkardım: Bir birey, hem iyi hem de kötü anlamda daima daha büyük bir şeyin parçasıdır. Kendimi ne zaman dünyanın merkeziymiş gibi hissetsem, yalnızca yörüngede olduğumu ve kontrol edemediğim daha büyük güçlere tabi olduğumu hatırlarım. Ne zaman yalnız hissedersem de her bir adanın bir takımadanın parçası olduğunu hatırlarım.

* * *

Hata olduğumu, ebeveynimin oturup kız çocuğu, kız çocuğu, yedi yıl boşluk, kız çocuğu şeklinde bir aile planlaması yapmadığını oldukça erken yaşta öğrendim. Oregon’daki Umpqua Irmağı’na yaptıkları sarhoş bir balık avlama gezisi ebeveynimi gafil avlamış, ben olmuşum.

Ben ortaya çıktığımda annem genç değilmiş, özellikle de o zamanların standartlarına göre. Büyük ablam doğduğunda yirmili yaşlarının sonundaymış, ben olduğumda ise neredeyse kırk yaşındaymış. “Erkek olursun sanmıştık” demişti annemle babam bana, bunu şakacı bir tonla söylemiş olsalar da içten içe bir doğruluk payı vardı. Muffet’tan sonra annem bir erkek bebek düşürmüş, hiç doğmayan erkek çocuğun anısı ailenin peşini bırakmadı. Bu durum, o

bebeğin hemen ardından gelen ve o oğul olmayan Margot'yu etkilemiş olabilir, beni kesinlikle etkiledi.

Sürpriz olmak demek, çoktan başlamış bir oyunda joker olmak anlamına da geliyordu. Oldukça küçükken Muffet'la Margot'nun babamın ilgisi için yarıştığını fark etmiştim. Ya da daha doğrusu, Muffet'in babamın ilgisine sahip olduğunu, Margot'nun da her zaman bu ilginin peşinde olduğunu. Muffet'in doğal zarafeti, tabiiliği pek çok başka yeteneği ve kabiliyetiyle tamamlanıyordu. Müthiş zeki-ydi. Fransızca'yı harika konuşuyordu. Doğuştan atletikti: Eline bir tenis raketi ya da golf sopası verin, bir saat içinde dünya turnesi için hazır gibi görünürdü.

Klişenin tam anlamıyla, Muffet babamın gözbebeği-ydi. Ancak bu, diğer bebeklerin beşiklerinde bir başlarına ihmal edilmiş hissetmeye başlamaları anlamına geliyordu. Özellikle Margot bu durumdan çok etkileniyordu. Her çocuğun en titiz analizlere maruz tutulduğu günümüz dünyasında Margot tanı yağmuruna tutulurdu: Disleksi, dikkat bozukluğu, hiperaktivite. O zamanlar, yalnızca sorunlu bir çocuk olarak görülüyordu. Okulda kötü-ydü, evde itaatsizdi, dağınıktı, gürültü-cü-ydü ve evdeki çoğu çatışmanın kaynağı-ydı. Ya da belki Margot'nun ilgi çekme yöntemi olarak kendini pek çok çatışmanın kaynağı haline getirdiğini söylemek daha doğru olur. Bu, görülmeyi sağlayabilmesinin ana yolu-ydu. Altın kız (Muffet) ve korunan bebek (ben) arasında kalan Margot, kuralları çiğneyerek, fark edilmesine yetecek kadar ses çıkarabilmek için her zaman elinden geleni yaptı.

Çocukluğumun büyük kısmında bana Marielzy diye hitap edildi, hoş başka çeşitlemeleri de vardı: Mertels, Mertz ya da (cinasa, hecelerini yerlerini değiştirmeye ve her türlü kelime oyununa bayılan babam sayesinde) Hariel Memingway. Ailede herkesin takma ismi vardı. Sanki kimse kimsenin gerçek ismini hatırlayamıyor gibiydi. Elbette Joan, Muffet'tı ve Margot da Marg ya da ikinci hecesi ağır bir Cermen aksanıyla vurgulanarak telaffuz edilen, Marg-ott'tu. Annemin asıl adı Byra Louise Whittlesey'di ya Pocatello'daki, ailesine ait Whittlesey Eczanesi'ne gelen Shoshone yerlileri ona Puck ismini takmıştı. (*Puckinuck* "ufaklık" anlamına geliyordu ya da bize